

APORTACIÓ DE L'ESGLÉSIA MALLORQUINA A L'EVANGELITZACIÓ DEL NOU MÓN

El Regne de Mallorca sempre fou terra d'homes de mar, i si abundaven els qui mercadejaven, mai hi mancaren els qui volien estendre la fe entre els infidels d'Àfrica. Ja Ramon Llull anà a Moreria a predicar-hi Jesús i per anar allà establí el Col·legi de Missioners a Miramar (1276), i no foren pocs els framenors que, per aquest camí o per un altre, passaren de les nostres terres a l'Àfrica perquè «se donàs de nostra fe tan gran exsalsament, que'ls infeels venguessen a convertiment» com ens diu el mateix mestre Barba Florida.

MISSIONERS EN EL SEGLE XVI

El particularisme castellà que els Reis Catòlics donaren als afers americans no permeté gaire que l'esperit missioner dels mallorquins es bolcàs a Amèrica. Així i tot, en el segle XVI, per ara, hem pogut trobar: el pare Miquel Gornals OFM qui, el 1555, partí cap a Mèxic, on alternà la Càtedra de Teologia amb una altíssima vida d'oració i l'apostolat en llengua tarasca.

El jesuïta Germà Pere Llovet, qui deixà l'ofici de sabater per entrar en la Companyia el 1558; fou enviat al Perú per Sant Francesc de Borja el 1567.

El pare Bernat Bordils OP, qui partí de Mallorca el 1597 destinat a les Filipines (el 1565 s'havia inaugurat el galió de Manila, el qual unia Acapulco amb les terres més orientals), però les necessitats que hi hagué a Mèxic el fermaren a aquella capital on fundà un hospici, estengué la devoció mallorquina al Sant Novici i morí l'any 1617.

Un cas especial és el clergue mallorquí Jeroni Nicolau Soler i Truiols, qui l'any 1593 embarcà cap a l'Havana. Penso que era simplement un de tants clergues tonsurats, que abundaven a Mallorca, que

anà allà sense cap pretensió evangelitzadora, sinó com tants d'altres que plens d'il·lusions anaven a cercar fortuna.

MISSIONERS EN EL SEGLE XVII

En el segle XVII ja tenim, per ara, un grup de 71 missioners. Hi ha tres pares agustins que passaren a les Filipines. Un d'ells, el pare Joan Baptista Bober, qui de jovenet entrà al convent ciutadà del Socors, excel·lí com a estudiant i professor de Teologia, el dia 31 d'octubre de 1669 arribà a les Filipines. Fou definidor provincial d'aquelles terres i morí el dia 10 de maig de 1693 quan era el pare prior del Convent del Santo Niño de Cebú. Hi ha editat el sermó que féu en les festes de la canonització de Sant Francesc de Borja.

Per ara tenim documentats vuit jesuïtes dels quals el pare Jeroni Moranta i Caldentei, nascut a Ciutat l'any 1574 i primer màrtir que tenim en terres americanes, ja que el dia 19 de novembre de 1816, quan anava a celebrar al poble de Zape (Mèxic), fou martiritzat per un grup d'indis capitanejats per Francesc Qualtlatas. També moriren màrtirs el pare Bernat Reus al Perú el dia 18 de juliol de 1684, però entre tots sobresurt el pare Antoni Garriga.

Antoni Garriga nasqué a Ciutat el dia 21 de juliol de 1662. Professà en la Companyia l'any 1695, a Sevilla, quan partí cap a les missions del Paraguai. Fou el visitador de les reduccions i qui traçà la línia divisòria entre les terres castellanès i les portugueses. Treballà entre els indis moxo (Amazònia, actual Bolívia). Fou pare principal tres vegades, de 1714-1716, 1720-1723 i la tercera vegada ho era quan morí el dia 20 de novembre de 1733. Fundà els pobles de Santíssima Trinidad i el de l'Exaltación de la Santa Cruz. També fou rector de la Parròquia de Sant Pere de Lima 1717-1719, 1724-1733. Ens ha deixat escrites, que sapiguem, aquestes obres:

- *Cartas de edificación del padre Cipriano Berace* (1703), (és el fundador de les missions entre els moxo el 1668).
- *Arte, Vocabulario, Cartilla y Catecismo y Confeccionario de la lengua cayababa de la provincia de Moxos.*
- *Apuntes para las Misiones de Moxos.*
- *Ordenanzas de la Universidad de San Ignacio del Cuzco.* 1715.
- *Ordenanzas de la Universidad de San Francisco Javier de La Plata.* 1721, (l'actual Sucre de Bolívia).
- *Demarcación de los linderos de los pueblos de las Misiones de Moxos.* 1715.

També tenim documentats, en aquest segle, deu pares dominicans dels quals sis passaren a les Filipines i els altres restaren a terres americanes, dos a Guatemala; un d'ells és el pare Bernat Olesa, ciutadà qui professà en el convent de Santo Domingo el dia 15 de juny de 1594. Estudià a Orihola i l'any 1603 sortí cap a Guatemala. Morí a Madrid el 1619 mentre recollia missioners per anar a Guatemala.

La resta de missioners d'aquest segle són framenors, i tres seglars, terciaris franciscans en el moment de la partida, potser ingressassin posteriorment en l'Orde. Entre ells sobresurt el pare Antoni Llinars i Maçanet 1635-1693.

Antoni Llinars i Maçanet. OFM 1635-1693

Fill de pares camperols, ja de petit anava al Convent d'Artà, i atret per la vida que els frares allà feien, volgué ser franciscà. Als 17 anys deixà el seu poble nadiu i entrà al Convent de Jesús, a Ciutat, on féu postulat i noviciat. Passà al Convent de Ciutat per ésser guiat en els estudis d'humanitats, filosofia i teologia mentre aclarí la seva vocació religiosa. El dia 18 de desembre de 1655 fou tonsurat, l'any següent ordenat sots-diaca, i l'any 1659, prevere.

De retorn del Capítol General de l'Orde Franciscà de 1664, el pare provincial de la Província Americana dels Apòstols Sant Pere i Sant Pau de Nova Espanya (Mèxic), passà per Mallorca demanant missioners. El jove pare Antoni veié que aquell era el seu camp. Demanà els permisos pertinents i el mes de gener de 1665 ja era a Sevilla per ajuntar-se amb els altres i partir cap als nous feligresos que ja estimava ardentment. Mèxic fou sa nova pàtria, i la Facultat de Filosofia de Querétaro, la càtedra del nou pare lector franciscà. Tenia 29 anys.

Alternà la càtedra amb altres càrrecs fins que el Congrés Provincial de 25 de febrer de 1679 el jubilà de la càtedra i el féu Custos Provincial de Mixoacàn amb el vot al proper Capítol General a Roma. Això féu que retornés a Espanya. El pare Antoni fou un esperit pràctic.

Veié i visqué la realitat de les noves terres americanes i de la gentada que hi havia necessitada d'amor i de doctrina. Sabé que si coneixien Jesús l'estimarien, i que aquest amor transformaria les seves vides. Concebé la idea de fundar uns convents on hi anassin els futurs missioners i allà hi aprendrien les llengües indígenes, els costums... i cada nou convent seria l'encarregat d'un tros de la geografia americana.

Aquesta idea li bullí dins el cap i la volgué comentar amb el pare

general abans d'entrar en Capítol. La impossibilitat de localitzar el pare general féu que abandonés la Península i anàs a Mallorca, on pogué parlar amb els amics de la feina que feia i de les tasques apostòliques que allà s'havien de fer. El bisbe Cotoner li donà àmplies facultats per exercir aquí l'apostolat i la gent corregué per escoltar la paraula de foc d'aquest missioner apostòlic.

L'assumpte de col·legis missioners anà bé. Aconseguí el permís de l'Orde i els germans de la Cúria Franciscana de Roma l'ajudaren a donar la forma que convenia a les idees que bullien dins son cap. El rei Carles II sols posà una condició: havia de ser un convent dels ja establerts. Així ho establí la Corona en el decret donat a Aranjuez el dia 18 d'abril de 1682. El papa Innocenci XI corroborà la fundació reial donant el breu apostòlic «*Sacrosanctum apostolatus officium*» del dia 8 de maig de 1682. El dia 15 de juny d'aquell mateix any, el pare Antoni era nomenat prefecte de missions de les Índies Occidentals per Propaganda Fide. El convent que es trià per començar la tasca fou el de Santa Cruz de Querétaro (Mèxic).

Aquesta fundació trobà les seves dificultats. Totes foren vençudes per aquell gegant que era el pare Antoni. El dia 14 d'agost de 1683 rebé el convent i allà s'hi traslladaren els nous missioners. L'any 1686 la Corona restringí les concessions dels col·legis apostòlics a Amèrica, no a Espanya, i establí que a Amèrica hi hagués el ja fundat a Querétaro, un al Perú i un altre a Nova Espanya. Fins l'any 1990 n'hi ha arribat a haver 31 a l'antiga Amèrica Hispana i 13 a Espanya. Jurídicament aquests col·legis quedaven deslligats de la província i del pare provincial i era el pare general qui els havia de regir.

A Espanya el pare Llinars veié fundats:

- 1684, Convent de Sant Miquel d'Escornalbou (Catalunya).
- 1689, Convento de Nuestra Señora de la Oliva (Toledo).
- 1690, Convento de San Roque de Calamocha (Aragó).
- 1690, Convento de San Esteban de Cehégín (Múrcia).
- 1690, Convent del Sant Esperit del Puig (València).
- 1690, Convent d'Ozzier (Sardenya).

L'any 1684 el pare Antoni Llinars retornà a Espanya per recaptar missioners i col·legis que aquí els preparassin. Ja no tornà a Amèrica. Viatges per la Península, anades a Roma, dificultats pertot arreu... no arribaren a minvar l'esperit apostòlic del gran missioner, però la salut se'n ressentí i a Madrid morí el dia de Sant Pere de 1693. Ens ha deixat escrites aquestes obres:

- *Novena a la Santíssima Trinitat.*

- *De Sanctissimo Eucharistiae Sacramento.*
- *Memorial al Rey sobre la Erección de Colegios de Propaganda Fide.*
- *Devoción a la Santísima Virgen María.*
- *Setenario devotísimo a la Sangre Preciosa de N. Sr. Jesucristo.*
- *Regla del Misionero (o apostolicae in favorem seraphici missionarium cum adnotationibus in Regulam Serphicam).*

Els framenors mallorquins que passaren a missions en temps seu sumen 49.

MISSIONERS EN EL SEGLE XVIII

El segle XVIII ve presidit per la forta empenta que no deixen de tenir els framenors, el capdavanter dels quals fou el beat Juníper Serra. Cal dir que en total sumen, per ara, 41 missioners entre els quals hi ha: 1 agustí, 2 mercedaris, 4 dominicans, 7 jesuïtes i 27 framenors. Si comptabilitzem tots els framenors que hi anaren des de Juníper Serra fins als anys de l'Exclaustració sumen un total de 56.

El mes d'abril de 1694 el Convent de Sóller es convertí en Col·legi Apostòlic, però sens dubte, s'anà apagant la flama missionera encesa pel pare Antoni Llinars i sols restà el foc colgat en la llar dels framenors mallorquins.

Beat Juníper Serra. 1763-1784

Miquel Josep Serra i Ferrer nasqué a Petra el dia 24 de novembre de 1713 en el si d'una família camperola. Visqué al Barracer, just devora el Convent de Sant Bernadí, i allà fou enviat pels seus pares perquè aprengués les primeres lletres. L'estil de vida franciscà l'en captivà i decidí ésser freret de Jesús. Així ho comunicà a la família, i el dia 14 de setembre de 1730 prengué l'hàbit franciscà a Ciutat i al cap d'un any professà, i agafà el nom de Juníper.

Els estudis van caure bé al jove de Petra. Les subtilestes escotistes no podrien tenir cap amagatall per la vivor i la intel·ligència del novell framenor. Esdevé catedràtic de la nostra Universitat i va cobrant fama d'excel·lent predicador, però dins son cor s'hi congria una il·lusió jove-nívola: volia predicar als infidels que no coneixien Jesús. Potser també seria màrtir?

Volia partir acompanyat, per això féu dues novenes a la Puríssima, perquè toqués el cor de qualche germà franciscà. Mentre era en aques-

tes coses, son amic coral, el pare Francesc Palou, li féu una confidència que li arrancà llàgrimes d'alegria. Ell també volia anar a missions.

La decisió ja estava presa. Ambdós començaren les gestions i escrigueren als Rdms. comissaris generals i la resposta no fou gaire encoratjadora. Sols hi havia dos comissaris a Espanya: el del col·legi de Santa Cruz de Querétaro i el de San Fernando de Mèxic. Ambdós ja tenien el grup complet i ja en terres andaluses per sortir cap a Amèrica, però els tendran en compte si hi haguera cap baixa, malgrat els semblàs que hi hauria complicacions per no esser del continent espanyol.

La primera passa ja estava feta. Juníper partí cap a Petra perquè hi tenia el compromís de predicar-hi la Quaresma. Allà restà tots els dies vora sos pares, qui gaudiren, sense saber-ho, per darrera vegada, de la presència de son fill. El pare Palou cuidà de la il·lusió americana per si hi havia qualque novetat. I les novetats arribaren a mesura que la Quaresma finia. El pare Pedro Pérez de Mez envià dues patents perquè hi havia cinc frares que no podien sortir. Aquests documents mai arribaren a sos propietaris, es perderen entre la porteria i la cel·la del pare Palou. Tornà a enviar-ne dues més per correu extraordinari i aquestes arribaren el dissabte de Rams. El dia 30 de març de 1749, després d'haver assistit a la Benedicció dels Rams, el pare Palou, gojós, partí cap a Petra a comunicar-ho al beat Juníper.

Aquesta setmana santa li fou molt llarga al pare Juníper. Palou tornà a partir per mirar de trobar el vaixell que els traslladés a Andalusia. El quaresmer no s'atreví a comunicar-ho a la família, i son cor, sense paraules, es va acomiadant, silenciosament, de persones, carrers, pedres, records d'infantesa... El Pan-Caritat a Bon Any, l'ermita mariana del poble, en la tercera festa de Pasqua, n'és la cloenda. Delerós sortí cap a Ciutat per enllestir les coses i partir, cosa que fa el Diumenge de l'Àngel, el dia 15 d'abril, per ajuntar-se al grup de franciscans que ja estaven a punt de sortir. Allà saberen que els frares que havien faltat n'eren cinc i enviaren les tres patents que sobraven als companys mallorquins que havien quedat amb les ganes quan les veieren partir. Són els pares Rafel Verger de Santanyí, futur bisbe de Nuevo León, Joan Crespí i Guillem Vicenç de Ciutat. Juníper i Palou partiren cap a Amèrica el dia 28 d'agost i els altres tres ho feren el dia 31 de desembre del mateix any 1749.

Començava així una nova etapa franciscana missionera mallorquina. Ens resulta, per ara, un poc difícil fer la llista de tots els qui passaren a Amèrica en aquesta època. Resulta que els qui treballaren en terres que avui pertanyen als Estats Units han estat estudiats de moltes maneres, i

a més, tenim l'obra del pare Geiger, Maynard O.F.M. *Franciscan Missionaries in Hispanic California 1769-1848. A biographical Dictionary* (1969) que ens facilita molt la feina, però els qui no passaren per aquestes terres, per ara, són força ignorats.

Sabem que quan volien anar a missions demanaven un permís i eren inscrits al comissari del col·legi que aleshores hi havia per Espanya. Aquests comissaris eren dels diferents col·legis que aleshores hi havia. Coneixem més o manco els fets dels franciscans que anaren al col·legi de San Fernando de la ciutat de Mèxic, però tira a tira la idea del pare Antoni Llinars s'anà implantant per tot Amèrica, puix cada col·legi tenia assignat un tros geogràfic que havia de missionar, i a mesura que els missioners avançaven, anaven descobrint altres necessitats i així eren creats nous col·legis que repartien els missioners, així sabem que a més de Mèxic i Califòrnia també arribaren els nostres missioners al Perú, Guatemala...

Quan l'any 1767 els jesuïtes hagueren de deixar les terres espanyoles, a causa de la supressió de la Companyia que decretà el rei Carles III, el col·legi franciscà de San Fernando de Mèxic hagué d'assumir les missions a Califòrnia que la Companyia tenia assignades i començades. El pare Rafel Verger passà a Espanya per cercar missioners, que passaren a les Califòrnies. Dels 48 que vengueren amb ell n'hi havia 6 de mallorquins: Dumetz, Pieras, Sitjar, Jaume, Company i Garí. Juníper ja havia partit, el dia 14 de juliol de 1767 cap a Califòrnia, amb 15 franciscans més per substituir els 16 jesuïtes que les lleis havien tret del país.

Els pares dominicans volgueren anar també a Califòrnia, cosa que originà un petit contratemps, car Juníper i els seus ja s'havien possessionat aquelles terres i començat la tasca missionera i evangelitzadora, però la Corona havia donat permís als dominicans, i al virrei Buccarelli no li quedà més remei que negociar-ho (1773).

El pare Verger fou qui s'hagué d'entendre amb el pare provincial dels dominicans i es decidí que la Baixa Califòrnia fos administrada pel col·legi de San Fernando. Juníper ja havia fundat la missió de San Fernando (14 de maig de 1768) i ara havia d'encoratjar els germans perquè obeesquessin i la deixassin. A mesura que arribaven els frares dominicans, els franciscans els donaren les missions de la Baixa Califòrnia per anar pujant a les noves terres i noves gents que havien d'anar descobrint i evangelitzant.

Vint-i-una foren les missions que els franciscans establiren a l'Alta Califòrnia, les nou primeres foren fundades pel beat Juníper Serra:

1. San Diego de Alcalá, 16 de juliol de 1768.

2. San Carlos Borromeo (Carmel), 30 de juny de 1770.
3. San Antonio de Padua, 14 de juliol de 1771.
4. San Gabriel Arcàngel, 8 de setembre de 1771.
5. San Luis Obispo, 1 de setembre de 1772.
6. San Francisco de Asís (Dolores), 9 d'octubre de 1776.
7. San Juan Capistrano, 30 d'octubre de 1776.
8. Santa Clara, 12 de gener de 1777.
9. San Buenaventura, 31 de gener de 1777.

El pare Fermín de Lasuén, bon company de Juníper i successor en el càrrec, prosseguí la tasca i fundà:

10. Santa Bárbara, 4 de desembre de 1786.
11. Purísima Concepción, 8 de desembre de 1787.
12. Santa Cruz, 18 d'agost de 1791.
13. Soledad, 9 d'octubre de 1791.
14. San José, 11 de juny de 1791.
15. San Juan Bautista, 24 de juny de 1797.
16. San Miguel Arcàngel, 25 de juliol de 1797.
17. San Fernando Rey, 8 de setembre de 1797.
18. San Luis Rey, 13 de juny de 1798.
19. El pare Tapis fundà la de Santa Inés, 17 de setembre de 1804.
20. El pare Sarrià, la de San Rafael Arcàngel, 14 de desembre de 1817.
21. El pare Altamira, la de San Francisco Solano, 4 de juliol de 1823.

El treball apostòlic dels missioners continuava mentre Mèxic vivia ja mogut per altres idees. De 1821 a 1855 hi hagué una etapa en què les tendències autoritàries i liberals anaren posant el país en una gran anarquia política que féu que hi hagués 44 governs diferents. Sols l'any 1847 hi hagué sis canvis de govern. L'any 1821 fou deposat el virrei Apocada i el dia 18 de maig de 1822 Itúrbide es proclamà emperador.

L'any 1815 el framenor inquer Marià Payeras era nomenat president de les missions de Califòrnia, i l'any 1819, comissari prefecte dels framenors. Els revolucionaris mexicans volgueren l'administració de les missions i el benemèrit inquer aconsellà humilitat i paternitat. El dia 6 de març de 1822 Mèxic fou independent i Califòrnia una província d'aquell nou imperi. El dia 11 d'abril es jurà la nova constitució. Si els frares eren espanyols, amb qui estaven? El pare Payeras escrigué a totes les missions demanant als frares fidelitat al poble. També escrigué a l'emperador Itúrbide informant-lo i expressant-li fidelitat a la seva persona i a la causa. La guerra de 1846-1848 amb els Estats Units féu que

els actuals estats de Texes, New Mexico i l'Alta Califòrnia passassin a noves mans.

Aquestes missions s'havien anat fundant seguint les directrius que el pare Rafel Verger havia redactat en el *Método Nuevo de Misiones* (1772), on hi ha una bona simbiosi del seny mallorquí aplicat a les noves situacions que allà anaven sortint. No dubta el pare Verger a subordinar tots els assumptes temporals a la tasca missionera; veiem-ho de la seva ploma:

«Y la verdad, Excmo. Sr. cualquiera que quiera hacerse cargo de lo que es la conversión de la Yndios, el modo de reducirlos, y lo que se requiere para poder instruirlos, conservarlos, y radicarlos en la vida racional, ávil, política y christiana, si con buena luz lo mira, y con ojos claros, y agenos de pasión, verá y conocerá que no es impropio de Missioneros el cuidar del manejo y gobierno temporal de la Misiones; pues aunque el fin principal de los Missioneros sea lo Espiritual, y lo temporal se tenga por accesorio lo accesorio puede y debe seguir á su principal, y en este caso y circunstancia és un medio y condición sin en cual no puede lograrse el fin principal, á lo menos sin mucha dificultad, que es lo que experimentamos».

Juníper Serra morí en la missió de Monterrey el dia 28 d'agost de 1784. La seva obra sempre seria recordada amb molt d'amor pels indis i com a exemple a seguir pels seus germans franciscans. El dia primer de març de 1931 es s'alçà una estàtua de Juníper en el Capitoli de Washington que simbolitzava l'Estat californià, i el dia 25 de setembre de 1988 el papa Joan Pau II el beatificà a la plaça de Sant Pere de Roma.

EL CLERGAT SECULAR, 1825-1992

El segle XIX missioner mallorquí ens dóna la xifra de 142 missioners, i un element completament nou. El Clergat Secular. Prenint aquest filó, i unint-lo amb el segle actual, tenim aquests resultats:

De 1825 a 1849	3 capellans passaren a Amèrica.
De 1850 a 1874	19 capellans passaren a Amèrica.
De 1875 a 1899	57 capellans passaren a Amèrica.
De 1900 a 1924	81 capellans passaren a Amèrica.
De 1925 a 1949	9 capellans passaren a Amèrica.

De 1950 a 1974	58 capellans passaren a Amèrica.
De 1975 a 1992	15 capellans passaren a Amèrica.
Total de preveres seculars que han anat a Amèrica: 242.	

Numèricament, la xifra més alta pertany al primer quart d'aquest segle. Són els pontificats dels bisbes Campins i Domènech. Segueix el grup de 1950-1974 i després del de 1875-1899. Fins i tot diria que el darrer quart de segle passat ha de passar davant, car el tercer quart del nostre segle s'ha vist engruixit pel fet que diversos religiosos, tot deixant llur congregació, han passat al clergat diocesà.

Quines foren les causes? Em sembla una mica presumtuós voler englobar un col·lectiu de 138 persones (1875-1924) en unes mateixes coordenades, sobretot coneixent el tarannà d'un clergat diocesà nombrós, personalista, classista... però sí que hi ha un grapat de raons que a la curta i a la llarga tenien son pes sobre la consciència d'una gent que havia estat educada per obeir i amb ganes de servir la causa de Jesús i de la seva Església.

De 1837 a 1851, per ordre del Govern de Madrid, no es podia administrar el Sagrament de l'Orde Sacerdotal a causa de la quantitat d'eclésiàstics que hi havia a Espanya. Això féu que no pocs seminaristes anassin a acabar llurs estudis eclésiàstics a Amèrica i allà s'ordenassin. De Mallorca, per ara, sols en coneixem tres.

Semblava que el pontificat a Puerto Rico, del bisbe mallorquí Mn. Joan Puig (1875-1894) hauria estat un focus d'atracció del nombrós clergat mallorquí, fins i tot es fundaren diferents beques al seminari portoriqueny perquè alumnes mallorquins, sense gaires possibilitats econòmiques, passassin allà, estudiassin i s'hi incardinassin. Cal dir que d'un total de 41 capellans que han anat a Puerto Rico sols 19 ho feren en el pontificat del Dr. Puig, i encara d'aquests 19, 11 hi anaren els tres darrers anys de son pontificat.

Un altre factor a mesurar és l'Exclaustració. Pensem que el dia 12 d'agost de 1835 els 801 religiosos que habitaven els convents mallorquins foren posats al carrer. Cal afegir-hi els nombrosos coristes que, avançats en els estudis eclésiàstics, pensaven ordenar-se. Un d'ells és el futur bisbe Puig. Molts passaren a l'estranger, altres no s'arribaven a situar enlloc i de l'estranger passaren a Amèrica... però pensem que 26 anys després (1861) a Mallorca hi havia 723 preveres, dels quals només 186 eren exclaustrats.

Un altre factor fou la gran emigració mallorquina que hi va haver en aquests anys. Això provocà que no pocs seminaristes i preveres emi-

grassin amb llurs famílies. Altres foren motivats per anar a servir pastoralment sos compatriotes en les noves terres on arribaven.

No podem oblidar que també hi hagué l'aventurer que sentia atracció pel desconegut, per mirar de trobar una millora humana i econòmica que veia clarament que no trobaria a Mallorca. Sens dubte no manquen els descontents, com aquell que escriví al bisbe dient que si en el darrer port espanyol que tocàs sabia que V.S. havia mort o havia estat traslladat de diòcesi, no ho dubtàs, no hi arribaria a Amèrica.

També hi havia capellans que, com no arribaren a aconseguir cap benefici d'acord amb les seves aspiracions o necessitats, allà anaven amb l'esperança de poder aconseguir el que aquí no havien trobat o els havien negat.

Són molt comptats els casos de preveres que deixaren una rectoria per anar a Amèrica, i quan es dóna aquest cas (2 en total) hi batega qualque problema de disciplina eclesiàstica, car també era una bona manera de tapar una falta o un «xerratòrum» que s'anava escampant per l'illa.

Aquesta problemàtica jo la veig en els capellans que deixaren Mallorca abans de 1950. En la segona meitat del nostre segle, les coses ja han canviat força ferm. Els arquebisbes d'Espanya anaren creant l'Obra de Cooperació Sacerdotal Hispano-Americana (OCSHA) el 1948, i la idea de la Missió Diocesana s'anà consolidant en diferents diòcesis. A Mallorca fundà l'Institut Apostòlic Juníper Serra el dia 8 de desembre de 1959 el bisbe Enciso, i ja aleshores hi havia al Perú quatre capellans: Guillem Bibiloni, Bernat Martorell, Miquel Febrer i Miquel Pons. Al Brasil, dos capellans: Antoni Fiol i Joan Borràs. Tres seminaristes eren autoritzats per anar a estudiar a l'anomenat Seminari Hispano-Americà que OCSHA havia establert aleshores a Madrid: Jordi Solivelles, Saturní Pesquero i Alfred Martínez.

Normalment, per tant, els sacerdots que hi hem anat després de 1950 ha estat al servei de la idea de la Missió Diocesana, o Mallorca Missionera, com és coneguda aquesta idea entre nosaltres. Institució que es veié potenciada quan el dia 21 d'abril de 1957 el papa Pius XII publicava la carta encíclica «Fidel Donum», on demanava al clergat la bona disposició de donar uns anys de ministeri a terres de missió. D'aquesta manera, les missions deixaren de ser patrimoni exclusiu de les congregacions religioses, i els capellans que hi anassin no deixaven de pertànyer a llur diòcesi d'origen, ni se n'havien de desvincular, sinó que en nom de la pròpia diòcesi duen l'Evangelí allà on la necessitat ho precisa, i l'entesa entre el mateix bisbe i el bisbe missioner ho possibilita.

Referent al lloc de treball escollit, ho trobem repartit així:

Argentina	82
Perú	66
Puerto Rico	41
Xile	11
Cuba	9
Uruguai	7
Brasil	6
Estats Units	5
Colòmbia	3
Mèxic	3
Veneçuela	2
Canadà	1
Santo Domingo	1
	236
	(+6 que no concreten destinació)

SITUACIÓ EVANGELITZADORA ACTUALMENT

Pel que fa a la situació evangelitzadora actualment, i referint-nos a les congregacions mallorquines, podem establir aquesta situació geogràfica a Amèrica:

Els pares franciscans del TOR: Brasil, Estats Units, Mèxic i Perú.

Els pares paüls: Perú, Hondures i Estats Units.

Els pares teatins: Argentina i Estats Units.

Els M S C: Argentina, Santo Domingo, Cuba i Puerto Rico.

Els pares jesuïtes: un poc pertot, sobretot Bolívia, Uruguai i Cuba.

Germanes franciscanes: Bolívia i Perú.

Germanes de la caritat: Bolívia i ara exclusivament Perú.

Germanes trinitàries: Perú i Bolívia.

Germanes dels Sagrats Cors: Carib, Santo Domingo i Puerto Rico.

R. de la Puresa: Nicaragua, Colòmbia i Veneçuela.

Així està en aquest any de 1992 i sens dubte anirà canviant, perquè la vida humana sempre té son neguit i els camins de l'Evangelí han de fer molts de tombos per no deixar d'arribar a l'home, el destinatari d'aquest amor de Jesús.

CLOENDA

Fins ara tenim documentats 1.158 missioneres i missioners que en aquests cinc segles han passat a escampar l'Evangeli en les noves terres que foren descobertes en el segle XVI. Com tots els missioners, les activitats que han fet han passat per tots els graons de la convivència humana i de les necessitats eclesials: bisbes, rectors, vicaris, professors/es, cuiners, fusters, infermeres. El Senyor n'ha escollit un grapat que han vessat llur sang per donar testimoni de Jesús, des de 1616 fins al juliol de 1991, quan Sendero Luminoso volgué matar Mn. Miquel Company. Totes aquestes activitats han volgut esser recollides en l'obra que presentàrem el dia 12 d'octubre de 1992: *L'Església mallorquina a Amèrica. Aportació de l'Església mallorquina a l'Evangelització del nou món.*

PERE FIOL I TORNILA
Rector de Muro

